บทที่ 4

ผลการทดลอง

4.1 ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพของข้าวตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

รูปที่ 4.1 แสดงตัวอย่างสเปคตรัมของรังสีแกมมาที่ได้จากการนำเอาข้าวตัวอย่างไปอาบรังสีนิวตรอนที่ท่อ CA-2 เป็นเวลา 40 นาที แล้วนำมาวัดด้วยหัววัด Ge (Li) เป็นเวลา 10 นาที จากสเปคตรัมที่ได้นำมาวิเคราะห์หาธาตุที่มีในข้าวได้ ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพของข้าวทุกตัวอย่างพบว่า มี แมงกานีส, แมกนีเซียม, คลอรีน, ซิลิคอน, และอลูมิเนียม

รูปที่ 4.2 และ 4.3 แสดงสเปคตรัมของสารมาตรฐาน (NH_4NO_3) และแบลงค์ (cellulose) โดยอาบรังสีนิวตรอนที่ท่อ CA-2 เป็นเวลา 40 นาที เช่นกัน

4.2 ผลการหาครึ่งชีวิตไนโตรเจน-13

รูปที่ 4.4 แสดงกราฟของการหาครึ่งชีวิตของพีค 0.511 MeV ว่ามีค่าตรงกับครึ่งชีวิตของไนโตรเจน-13 หรือไม่ ซึ่งจากการเขียนกราฟระหว่างอัตราการนับกับเวลาใด ๆ ลงบนกระดาษกึ่งล็อก (semilog) ก็จะได้กราฟดังรูปที่ 4.4 ถ้าต่อเส้นประออกไป แล้วนำจุดแต่ละจุดของกราฟเส้นทึบลบออกจากกราฟเส้นประ แล้วนำค่าผลต่างที่ได้มาเขียนกราฟใหม่ก็จะได้กราฟเส้น(ก) ซึ่งเมื่อหาค่าครึ่งชีวิตจากกราฟ (ก) ก็จะได้ค่าครึ่งชีวิตมีค่าเท่ากับ 9.4 นาที ซึ่งใกล้เคียงกับครึ่งชีวิตของไนโตรเจน-13 จึงมั่นใจได้ว่าพีค 0.511 MeV มาจากไนโตรเจน-13 ที่เกิดขึ้นจริง

4.3 ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณของไนโตรเจนในตัวอย่างข้าว

ผลการวิเคราะห์ปริมาณไนโตรเจนของข้าวขาวและข้าวกล้องของข้าวจ้าว จำนวน 3 พันธุ์ (ทั้งที่ไม่ได้ผ่านการนึ่งและผ่านการนึ่ง) ซึ่งเป็นพันธุ์ข้าวจ้าวจากแปลงทดลอง บางเขน

รูปที่ 4.1 แสดงสเปคตรัมพลังงานรังสีแกมมา ที่ได้จากการนำข้าวตัวอย่างไปอาบรังสีนิวตรอนที่ท่อ CA-2 นาน 40 นาที แล้วนำมาวัดด้วยหัววัด Ge(Li) เป็นเวลา 10 นาที

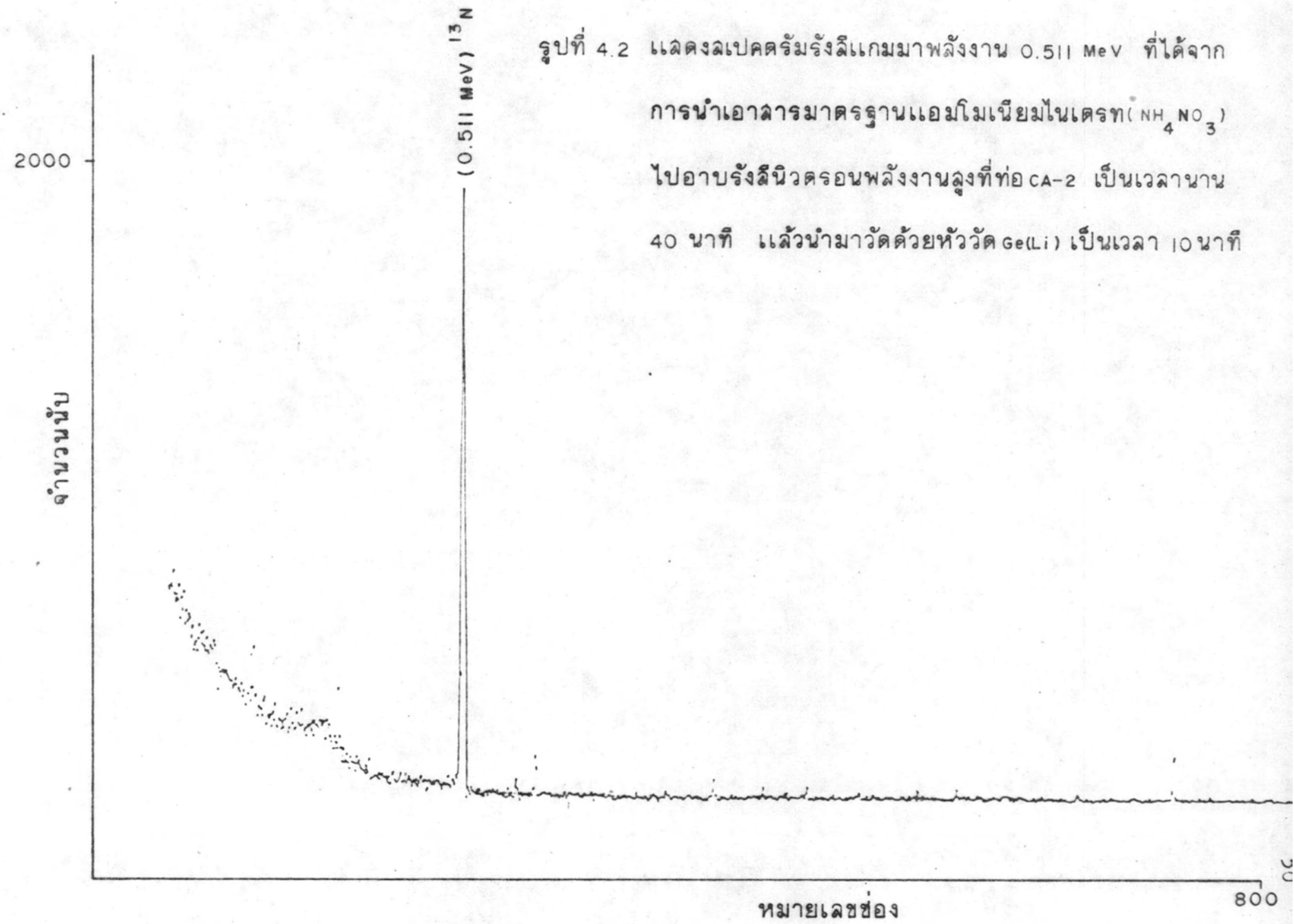

รูปที่ 4.2 แสดงสเปคตรัมรังสีแกมมาพลังงาน 0.511 MeV ที่ได้จากการนำเอาสารมาตรฐานแอมโมเนียมไนเตรท(NH_4NO_3) ไปอาบรังสีนิวตรอนพลังงานสูงที่ท่อ CA-2 เป็นเวลานาน 40 นาที แล้วนำมาวัดด้วยหัววัด Ge(Li) เป็นเวลา 10 นาที

รูปที่ 4.3 แสดงสเปคตรัมรังสีแกมมาพลังงาน 0.511 MeV ซึ่งได้จากการนำแบลงค์ (เซลลูโลส) ไปอาบรังสีนิวตรอนพลังงานสูง ที่ท่อCA-2 เป็นเวลานาน 40 นาที แล้ววัดด้วยหัววัด Ge(Li) เป็นเวลา 10 นาที

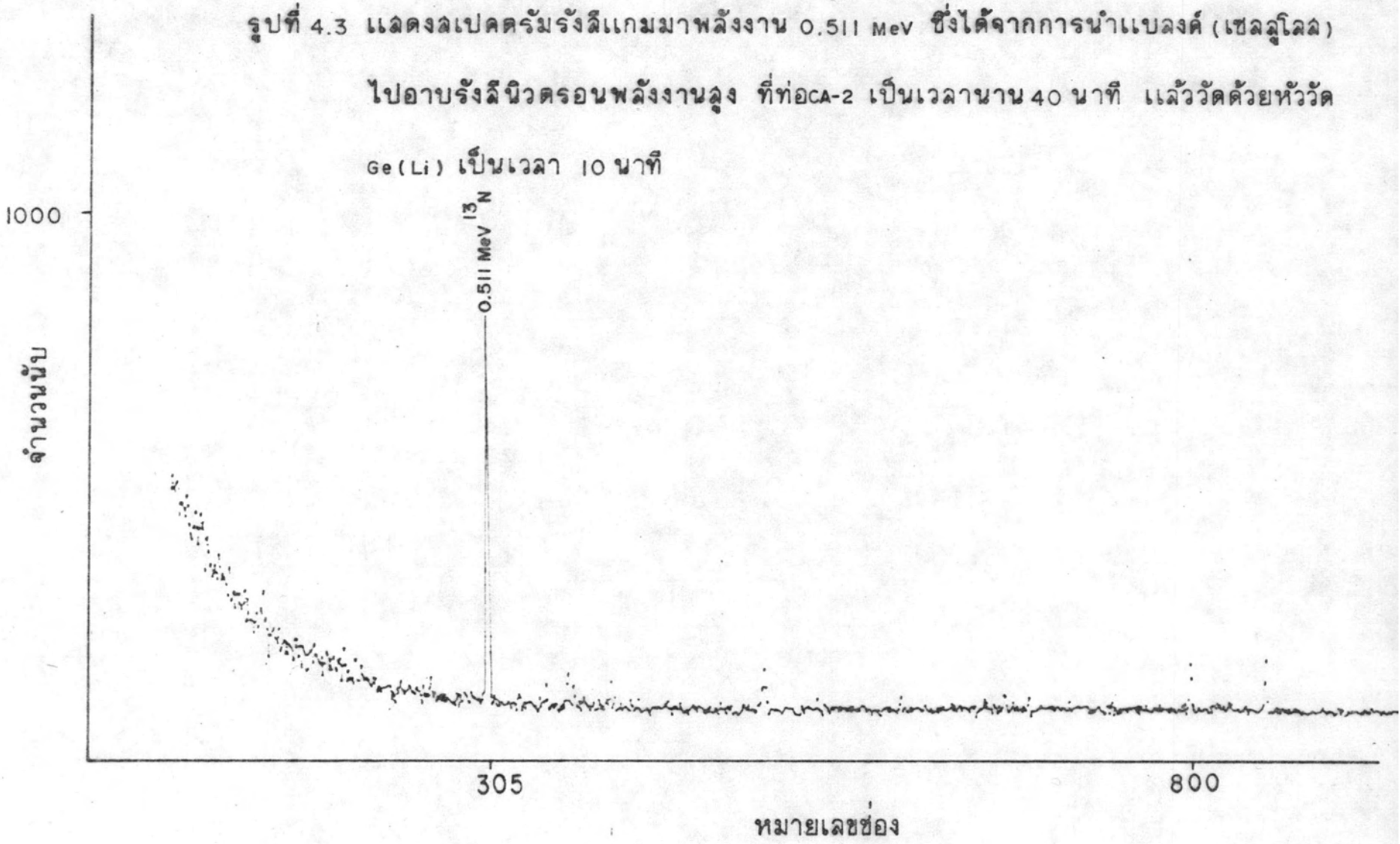

รูปที่ 4.4 แสดงการหาครึ่งชีวิตของ ^{13}N จากกราฟการสลายตัวของข้าวตัวอย่าง ที่อาบรังสีนิวตรอนพลังงานสูงที่ท่อ CA-2

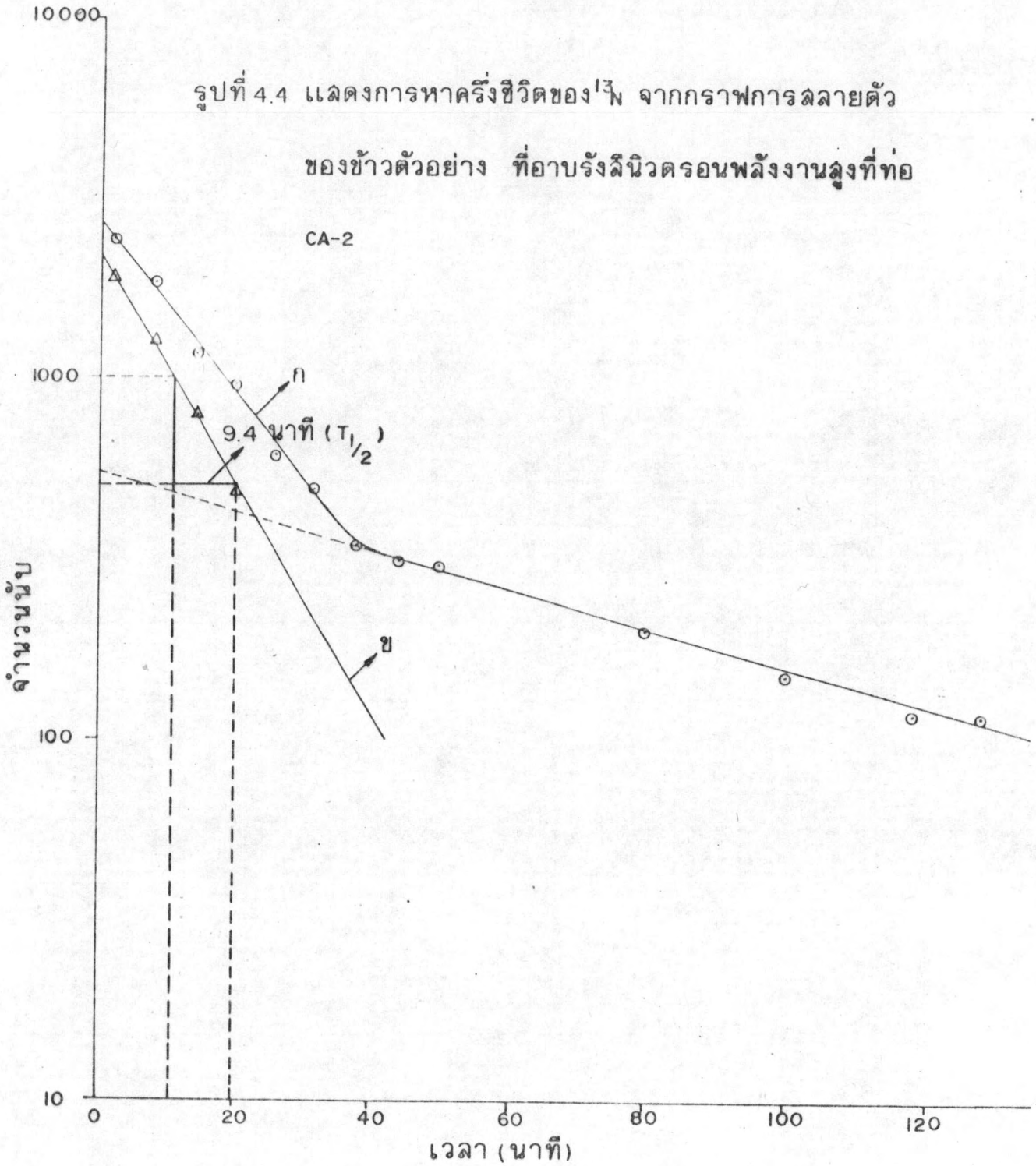

ของกองการข้าว กรมวิชาการเกษตร จำนวน 2 พันธุ์ คือ ข้าว กข 7 และขาวดอกมะลิ 105 กับพันธุ์ข้าวอีก 1 พันธุ์ ได้จากโรงสี ซึ่งใช้ทำเป็นข้าวนึ่งส่งออก ได้แสดงผลไว้ในตารางที่ 4.1-4.6 สำหรับตารางที่ 4.7 แสดงถึงผลสรุปของการวิเคราะห์หาปริมาณไนโตรเจนของข้าวทั้ง 3 พันธุ์ พร้อมค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (1σ)[17]

4.3.1 ข้าว กข 7 (RD 7)

ตารางที่ 4.1 แสดงผลการวิเคราะห์ปริมาณไนโตรเจนในข้าว กข 7 ที่ไม่ได้ผ่านการนึ่ง

พันธุ์ข้าว	ปริมาณไนโตรเจน (เปอร์เซนต์)	
	ข้าวขาว	ข้าวกล้อง
กข 7	1.80 1.53 1.67	1.69 1.83 1.52
	1.67 ± 0.13	1.68 ± 0.15

ตารางที่ 4.2 แสดงผลการวิเคราะห์ปริมาณไนโตรเจนในข้าว กข 7 ที่ผ่านการนึ่งแล้ว

พันธุ์ข้าว	ปริมาณไนโตรเจน (เปอร์เซนต์)	
	ข้าวขาว	ข้าวกล้อง
กข 7	2.28 2.22 2.12	2.45 2.42 2.38
	2.20 ± 0.08	2.41 ± 0.04

4.3.2 ข้าวขาวดอกมะลิ 105 (KDML 105)

ตารางที่ 4.3 แสดงผลการวิเคราะห์ปริมาณไนโตรเจนในข้าวขาวดอกมะลิ 105 ที่ไม่ได้ผ่านการนึ่ง

พันธุ์ข้าว	ปริมาณไนโตรเจน (เปอร์เซนต์)	
	ข้าวขาว	ข้าวกล้อง
ขาวดอกมะลิ 105	1.28 1.29 1.31	1.47 1.44 1.36
	1.29 ± 0.02	1.42 ± 0.06

ตารางที่ 4.4 แสดงผลการวิเคราะห์ปริมาณไนโตรเจนในข้าวขาวดอกมะลิ 105 ที่ผ่านการนึ่งแล้ว

พันธุ์ข้าว	ปริมาณไนโตรเจน (เปอร์เซนต์)	
	ข้าวขาว	ข้าวกล้อง
ขาวดอกมะลิ 105	1.55 1.64 1.64	2.13 2.19 2.25
	1.61 ± 0.05	2.19 ± 0.06

4.3.3 พันธุ์ข้าวที่ใช้ทำเป็นข้าวนึ่งส่งออก

ตารางที่ 4.5 แสดงผลการวิเคราะห์ปริมาณไนโตรเจนในข้าวพันธุ์ที่ใช้ทำข้าวนึ่ง ที่ไม่ได้ผ่านการนึ่ง

พันธุ์ข้าว	ปริมาณไนโตรเจน (เปอร์เซนต์)	
	ข้าวขาว	ข้าวกล้อง
พันธุ์ที่ใช้ทำเป็นข้าวนึ่งส่งออก	2.16 2.14 2.05	2.12 2.06 2.14
	2.11 ± 0.06	2.10 ± 0.04

ตารางที่ 4.6 แสดงผลการวิเคราะห์ปริมาณไนโตรเจนในข้าวพันธุ์ที่ใช้ทำข้าวนึ่ง ที่ผ่านการนึ่งแล้ว

พันธุ์ข้าว	ปริมาณไนโตรเจน (เปอร์เซนต์)	
	ข้าวขาว	ข้าวกล้อง
พันธุ์ที่ใช้ทำเป็นข้าวนึ่งส่งออก	2.19 2.10 2.15	2.03 2.10 2.09
	2.15 ± 0.05	2.07 ± 0.04

4.3.4 ผลการทดลองหาปริมาณไนโตรเจนในพันธุ์ข้าวทั้งสามพันธุ์

ตารางที่ 4.7 แสดงผลการทดลองหาปริมาณของไนโตรเจนในตัวอย่างข้าวทั้งหมด พร้อมค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

พันธุ์ข้าว	ปริมาณร้อยละของไนโตรเจน			
	ข้าวที่ไม่ผ่านการนึ่ง		ข้าวที่ผ่านการนึ่ง	
	ข้าวขาว	ข้าวกล้อง	ข้าวขาว	ข้าวกล้อง
ข้าว กข 7 (RD 7)	1.67±0.13	1.68±0.15	2.20±0.08	2.41±0.04
ข้าวขาวดอกมะลิ 105 (KDML 105)	1.29±0.02	1.42±0.06	1.61±0.05	2.32±0.08
ข้าวพันธุ์ที่ใช้ทำเป็นข้าวนึ่งส่งออก	2.11±0.06	2.10±0.04	2.15±0.05	2.07±0.04

4.4 ความเชื่อถือได้ของการวิเคราะห์ปริมาณไนโตรเจน โดยวิธีวิเคราะห์แบบนิวตรอน-แอคติเวชัน

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของวิธีการวิเคราะห์ โดยวิเคราะห์ปริมาณไนโตรเจนในเคซีน (casein) ซึ่งเป็นโปรตีนที่ได้จากนม โดยใช้เคซีนมาตรฐาน ที่สกัดเอาวิตามินออกแล้ว ของบริษัท KOCH-LIGHT LABORATORIES INC. ซึ่งทราบปริมาณไนโตรเจนว่ามีค่าระหว่าง 14.50-14.80 %[2] ได้ทำการตรวจสอบ 4 ครั้ง ผลการตรวจสอบดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 แสดงถึงความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ของการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคนิวตรอนแอคติเวชัน โดยสารมาตรฐาน เคซีน ที่สกัดเอาวิตามินออกแล้ว ของบริษัท KOCH-LIGHT LABORATORIES INC.

การวิเคราะห์	ปริมาณไนโตรเจน (เปอร์เซนต์)
ปริมาณที่แท้จริง	14.50-14.80
ปริมาณที่ได้จากการวิเคราะห์ 1	14.30
2	14.80
3	14.60
4	14.50
ค่าเฉลี่ย	14.55 ± 0.2

4.5 การทดสอบความเป็นเส้นตรงระหว่างความแรงรังสีที่เกิดจากปริมาณไนโตรเจนต่าง ๆ กัน

ทำได้โดยการเอาสารมาตรฐานแอมโมเนียมไนเตรท (NH_4NO_3) ผสมกับเซลลูโลส (cellulose) ซึ่งเป็นแบลงค์ (blank) โดยใช้สารผสมที่เตรียมได้มีน้ำหนักรวมประมาณตัวอย่างละ 5 กรัม เตรียมขึ้นมา 4 ตัวอย่าง โดยให้มีปริมาณของไนโตรเจนคิดเป็น 1 %, 3 %, 5 %, และ 7 % ตามลำดับ แบ่งสารที่เตรียมได้ทั้ง 4 ตัวอย่างมาตัวอย่างละประมาณ 200 มิลลิกรัม นำไปอาบรังสีที่ท่อ CA-2 นาน 10 นาที แล้วใช้เวลาคอย 5 นาทีเท่ากันทุกตัวอย่าง ใช้เทคนิคการวัดแบบแกมมา-แกมมา โคอินซิเดนซ์[18] วัดความแรงรังสีของสารแต่ละตัว โดยใช้เวลาในการวัดตัวละ 800 วินาที แล้วนำค่า โคอินซิเดนซ์ (coincidence count) ที่ปรับค่าเข้าหา 1 (คือความแรงรังสีของไนโตรเจน-13 ที่พลังงาน 0.511 MeV) มาพลอท (plot)กับปริมาณของไนโตรเจนเป็นเปอร์เซนต์ ผลที่ได้แสดงดังรูปที่ 4.5

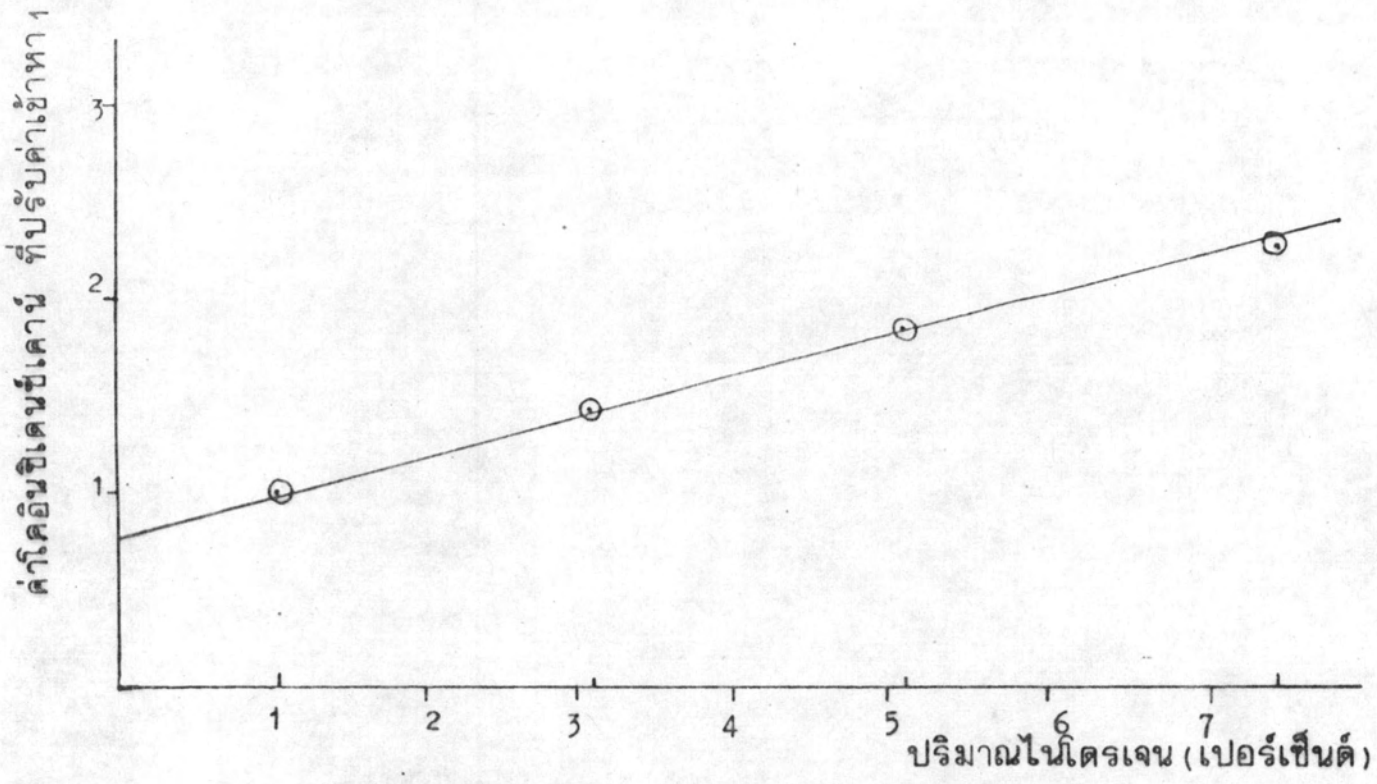

รูปที่ 4.5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความแรงรังสีของ ^{13}N พลังงาน 0.511 MeV กับปริมาณของไนโตรเจนเป็นเปอร์เซ็นต์